

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nr. de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
: Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Prin Galvar.

»Calvarul« nostru crește neconținut. Acum un an încă, tot cam pe timpul acesta, după un an și un sfert de regim coaliționist lista suferințelor noastre exprimată în cifre eră astfel: 21 de ani, 9 luni și 3 zile de închisoare și 19.161 de cor. amenzi. De atunci lista asta a crescut într'un mod înspăimântător. Un an și câteva zile în urmă cifrele noastre sunt acestea: 181 de ani, 3 luni și 6 zile închisoare și 89.087 de cor. și 50 de bănuți amenzi. Repetăm: acestea sunt cifrele noastre, nu ale realității care-i cu mult mai gravă. Unde sunt nenumăratele cazuri de verdicte, de brutalități, de amenzi, de vexațiuni, de terorizări, împilări, rămase pentru totdeauna, poate, în întunerecul necunoscutului în care se scurge viața atât de săracă și de umilită a satelor noastre? Cine cunoaște modul cum administrația noastră »lucrează« înainte și mai ales după o alegere, cine a văzut furia asiatică, nebună, cu care se caută mijloacele cele mai extreme de înfricare, de terorizare, toată măsura de abuz de putere a autorităților noastre, își face abia o palidă închipuire de »Calvarul« cel adevărat ce am putea întocmi. Primul nostru »Calvar« publicat acum sunt mai puțin de doi ani cuprindea zece ani (1896—1906) cu următoarele cifre: 44 de ani și 49 de zile de temniță și 49.292 de cor. amenzi. Asemănând cifrele acestea cu ale celor doi ani și patru luni de cărmuire coaliționistă, deosebirea lor e nu se poate mai elocventă. Într'un restimp de patru ori mai mic (2

ani și patru luni față de 10 ani), *sumele amenzilor aproape s'au îndoit* (49.293 față cu 89.087 de cor.) iar *numărul anilor de temniță s'a împărțit* (44 de ani și 49 de zile față cu 181 de ani, 3 luni și 6 zile.)

Pentru cine se mai îndoiește, nu dintre noi, dar în străinătate, de împilarea ce popoarele neungurești îndură în Ungaria, cifrele acestea, și mai ales asemănarea asta din urmă trebuie să fie de un efect sdrobitor.

Suntem în preajma duror mari congrese internaționale ce se vor ține în cursul acestei luni la Berlin, congresul presei și conferința interparlamentară pentru pace și arbitraj. Conte Albert Apponyi a făgăduit să ia parte la această din urmă și să ia cuvântul pentru a spăla cavaleriasca pajură unguerească, mănjită de »noroii calomniilor și defaimărilor« ce i-s'au aruncat în vremea din urmă.

Nu este asta ironia cea mai crudă ce s'a auzit vre-odată? Conte Apponyi nu are rușinea de-a merge să »apere« Ungaria cea nevinovată, Ungaria cea hulită și nedreptățită în fața străinătății. El, care face parte din acest guvern de asupritori fără milă, care față de guvernele precedente a făcut ca într'un răstimp de patru ori mai scurt, suferințele nemaghiarilor să se îndoiască și să se împătrească, el mai găsește obrazul de a se înfățișa străinătății, cu tot afrontul primit dela Björnson, spre a cânta libertății și egalității unguerești innuri de preamărire.

Credem și suntem chiar informați, că de data asta minciuna nu va birui. În fața

areopagului străinătății reprezentanții români vor răspunde miaciunilor unguerești cu adevărul sdrobitor și elocvent al *faptelor*. Ei vor prezenta »Calvarul« Europei și îl vor opune tiradelor umflate și goale ale contelui, spulberând toată clădirea lui de minciuni.

Dar aici se pune și altă chestiune. Oare învăța-vor asupritorii noștri din »Calvarul« nostru? Nu avem naivitatea de a presupune că se vor pătrunde de porniri mai bune, mai blânde și mai milostive, de idei mai drepte și mai juste. Dar avem dreptul să ne întrebăm, oare ei nu vor scoate învațământul că cu mijloacele acestea nu vor isbuși să stăvilească mișcarea noastră?

Nu-și vor da seama de ceiace vede oricine, cum mișcarea noastră crește neconținut, în raport direct cu asuprirea? Nu văd ei cum împilările lor sunt și ele un factor al trezirei noastre?

Nu, ei nu văd și nu vor vedea nici atâta. Dacă ei ar înțelege lucrul acesta, de sigur ar deveni necredincioși rolului ce istoria în adâncă ei înțelepciune le-a hărăzit, rolului de-a grăbi progresul poporului nostru spre o viață conștientă și liberă.

Căci acesta este rostul adânc și tainic al luptei dintre noi și poporul unguerec.

Menirea istorică a poporului nostru e de a să ridica din starea de întunec și robie în care îl cufundase vârsta de mijloc și de-a atinge culmile cele mai înalte ale evoluției sale, cristalizând caracterele naționalității sale până la cel mai înal. grad de limpezime. Nimic nu l-ar putea ajuta mai bine în mer-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

O amintire.

De Guy de Maupassant.

Câte amintiri din tinerețe îmi vin sub mângăierea soarelui primăvăratice! Este o vârstă când totul e bun, vesel, fermecător, îmbătător. Cât de plăcute sunt amintirile privirilor de altădată!

Vă aduceți aminte fraților, vechii mei prieteni, de anii aceia de bucurie, când viața eră numai izbândă și răs? Vă aduceți aminte de zilele când rătăceam în jurul Parisului, de sărăcia noastră voioasă, de preumblările noastre în pădurile înverzite, cum ne îmbătam de aer curat în cărcimile de pe marginea Senei, și de aventurile noastre de dragoste, așa de obișnuite și așa de plăcute?

Vreau să povestesc una din aceste aventuri. Sunt de atunci doisprezece ani, și îmi pare de acum așa de veche, încât par că e la celalalt capăt al vieții mele, înaintea ucioasei cotituri, de unde am văzut sfârșitul călătoriei.

Aveam atunci douăzeci și cinci de ani. Venisem de abia la Paris și eram funcționar la un minister. Duminecile mi-se păreau niște sărbători deosebite, pline de fericire îmbelșugată, cu toate că nu se întâmplă niciodată ceva deosebit.

Astăzi este în fiecare zi Duminecă. Îmi pare însă rău după vremea când n'aveam decât una pe săptămână: ce bună eră! Aveam șase franci de cheltuială.

În dimineața aceea, mă sculai de vreme, cu simțământul de libertate pe care-l cunosc așa de bine funcționarii, simțământul cel de odihnă, de liniște, de neatarnare.

Deschisei fereastra. Eră un timp cât se poate de frumos. Cercul albastru peste tot, se întindea deasupra orașului plin de soare și de rândunele.

Mă îmbrăcai repede și plecai, voind să petrec ziua în pădure, să simt mirosul frunzișului, căci și eu sunt dela câmp, și am fost crescut în iarbă și sub copaci.

Parisul se trezea vesel, în căldură și lumină. Fațadele caselor străluceau, canarii portarilor cântau din toată inima, și veselia alergă pe străzi luminând fețele, punând pretutindeu câte un zimbet, ca o tainică mulțumire a ființelor și lucrurilor sub luminosul soare care se ridică.

Mă dusei înspre Sena ca să iau »Rândunica« care eră să mă ducă până la Saint-Cloud.

Cât de mult îmi plăcea această așteptare a vaporului pe ponton! Mi-se părea că eram să plec spre capătul lumii către țări noi și minunate. Îl vedeam ivindu-se mititel de tot acolo, acolo, sub arcul celui de al doilea pod, cu dăra lui de fund, pe urmă mai mare, mai mare, mărindu-se mereu, și în gândul meu se făcea mare cât un pachetot.

El se apropiă de țârn și mă urcam.

Sus erau oameni în haine de sărbătoare, femei în rochii bătătoare la ochi, panglici strălucitoare și mutre grase roșietice. Mă dusei tocmai la capătul vasului, și în picioare priveam cheirile cari se depărtau, copacii, casele, podurile. Și deodată zării viaductul cel mare, Point du Jour, care tăia fluviul de-a curmezișul. Eră sfâr-

șitul Parisului și începutul câmpiei, și deodată, înapoia îndoitului șir de arcuri, Sena se lărgi, ea și cum i-s'ar fi dat iarăși libertatea, se făcea deodată un fluviu frumos și liniștit care curgea printre ogoare, la poalele colinelor împădurite, în mijlocul câmpiilor, la marginea pădurilor.

Dupăce treci printre două insule, »Rândunica« merse dealungul unei colini ce se cotea și a cărei verdeață eră semănată cu multe case albe. O voce spuse: »Bas-Mendon« apoi mai departe »Sèvres«, și mai departe încă »Saint-Cloud«.

Coborî și mersei cu pași repezi prin micul oraș dealungul drumului care duce în pădure. Luasem cu mine o hartă a împrejurimilor Parisului, ca să nu mă perd pe aceste drumuri cari străbat în tot felul păduricile în cari se preumblă Parisienii.

Îndatăce mă găsi la umbră, privii la planul meu de drum, care mi-se păru de altfel foarte simplu. Tebuia s-o iau la dreapta, pe urmă la stânga, pe urmă iarăși la stânga, și ajungeam seara, la cină, în Versailles.

Și începui să merg încetinel, sub frunzele proaspete, bănd acest aer plăcut, parfumat de muguri și de sevă. Făceam pașii mici, uitând de toate hărțile, de birou, șef, de colegi, de dosare, și mă gândeam la lucruri fericite, cari trebuiau neapărat să mi-se întâmple, la necunoscutul tainic al viitorului.

Îmi vinea mii de amintiri din copilărie, pe cari le deșteptau în mine mirosurile câmpului, și mergeam cu totul pătruns de farmecul viu al pădurilor, plăcut încălzite de soarele puternic de Iunie.

sul său înainte spre această culme, ca tocmai asupra ce-l apasă astăzi.

Suntem recunoscători poporului unguresc pentru că a primit sarcina asta istorică. Și suntem recunoscători că arată toate însușirile ce să cer pentru împlinirea acestui rol: brutalitatea și nepăsarea oarbă a adevăraților asupritori.

Urmați, vă rugăm, înainte de-a vă împlini rolul acesta. Drumul spinos de asupriți pe care ne alungați neconținut, pentru noi, nu-l un drum spre pieire și nimicire, cum credeți, nu e un Calvar spre răstignire, ci spre înălțare și întărire, e Calvarul prin care trebuie să trecem pentru a atinge culmile viitorului de mărire ce ne așteaptă!

Pentru sufragiu universal. »Arbeiter Zeitung« organul partidului socialdemocrat din Austria vestește o conferință a tuturor socialdemocraților din monarhie, ce se va convoca pe 27 Septembrie în Viena, pentru a organiza lupta împotriva reformei electorale reacționare, ce o pregătesc pentru Ungaria feudală și clericală coalitoniști. Socialdemocrații din Austria sunt hotărâți să sprijinească cu toate mijloacele lupta pentru adevăratul sufragiu universal.

Croații și conferința Interparlamentară. Contrar informației lansate și de noi, se vestește din Agram, că coaliția croato-sârbească în consfătuirea ei din zilele trecute a hotărât să nu trimită delegați la conferința interparlamentară. Hotărârea aceasta s'a adus după discuții aprinse și se întemeiază pe două motive. Într-întâiu, scurtimea timpului, al doilea, că — după părerea majorității coaliției — congresul interparlamentar din Berlin nu poate fi forul chestiunilor croate. Hotărârea coaliției nu obligă însă pe singuraticii membri ai partidelor, cari pot lua parte la conferință pe răspunderea proprie.

Ziarul »Agrar Zeitung« atacă violent hotărârea comisiei executive. — Deputatul ceh Klofac a sosit Sâmbătă la Agram, de unde va merge la Saraievo, ca să studieze situația politică din Bosnia și Herțegovina, având de gând să vorbească în delegații despre chestiunea Bosniei.

Câte odată mă așezam și priveam dealungul unui povârniș, tot felul de flori mitite al căror nume îl știam de mult. Le recunoșteam pe toate, cași cum ar fi fost tocmai acelea pe cari le văzusem altădată la țară. Erau galbene, roșii, violete, subțirele, mititele înfipte pe codițe lungi, sau lipite pe pământ. Gânganii de toate felurile și de toate culorile, mici și groase, lunguțe, făpturi ciudate, dihanii înfricoșătoare și microscopice, se urcau încetinel pe firele de iarbă, cari se plecau sub greutatea lor.

Pe urmă am dormit câteva ceasuri într'un șanț, și am plecat iarăși, odihnit, întărit de acest somn.

Înainte mea se deschidea o alee răpitoare, al cărei frunziș puțin cam rărit, lăsa să plouă pretutindeni picături de soare, cari luminau niște mărgărite albe. Ea se prelungea la nesfârșit, goală și liniștită. Numai un bondoc gros și singuratic, hăzâia dealungul aleei, oprindu-se câte odată deasupra vre-unei flori, plecată sub dânsul, și pornind îndată ca să se odihnească ceva mai departe. Trupul lui mare părea de catifea cafonie cu dungă galbenă, purtat de aripi străvezii și nepotrivit de mici.

Dar deodată, zării la căpătul aleei două persoane, un om și o femeie, cari veneau înspre

Vizitele ministrilor de externe. Biroul telegrafic din Viena anunță, că după ce ministrul de externe, baronul de Aehrenthal, a avut la 4 Septembrie o întâlnire cu ministrul de externe al Italiei, dnul Tittoni la Salzburg, în 5 Septembrie a făcut o vizită prietenului său Schöner, secretarul de stat dela cabinetul de externe german, pe care îl cunoaște personal din Petersburg. Precum în Salzburg, tot astfel și în Berchtesgaden a fost vorba despre chestiunile actuale ale politicii externe, și cu acest prilej s'a adeverit din nou, că între guvernele celor trei state unite în tripla alianță domnește cea mai perfectă armonie de vederi în chestiunile la suprafață.

Din Constantinopole se telegrafiază, că în cercurile politice de acolo a făcut o excelentă impresie împrejurarea că cei doi ministri de externe au convenit la Salzburg, cu privire la atitudinea expectativă binevoitoare, ce trebuie să o observe puterile față cu noua situație din Turcia.

Mohamedanii din Bosnia. Partidul progresist al mohamedanilor din Bosnia a înființat un ziar, ce apare la Saraievo. Primul număr al acestui ziar lansează următorul program:

Partidul va lupta cu toate mijloacele pentru autonomia de stat deplină a Bosniei și Herțegovinei, năzuindu-se cu deosebire să zădărnicească toate încercările de alipire a acestor provincii către Serbia, Muntenegru ori alte părți din Balcani.

Partidul voește să i facă părtași pe locuitorii din Bosnia de binefacerile culturii apusene între altele pretinde înființarea unei universități în Saraievo, având facultate teologică mohamedană modernă. Celelalte puncte din program conțin chestiuni agrare, de colonizări, de circulație, dezvoltarea comerțului și al industriei, libertatea cuvântului și a pressei, respectarea secretului epistolar, crearea unor legi fundamentale, constituție, serviciu militar de doi ani ș. a.

Ministrul de finanțe comun, baronul de Burian, sosit în Bosnia e întâmpinat pretutindeni de societățile sârbești și mohamedane, cari desvoltă o întezită activitate voind să-l convingă pe ministru, că constituția introdusă treptat nu satisfacă necesitățile politice din Bosnia și că poporul de acolo e deplin matur pentru constituție.

mine. Eram să mă infund într'un tufiș, de năcaz că mi-se turburase liniștita mea preumblare, când mi-se păru că eram chemat.

În adevăr, femeea mișca umbrela și omul fără haină, cu redingota pe un braț, ridică celalalt în semn de primejdie.

Mă dusei înspre ei. Mergeau repede, foarte roșii amândoi, ea cu pași mici și repezi, el cu pași mari.

Se vedeă pe obrazul lor năcaz și oboseală.

Femeea mă întrebă îndată:

— Domnule n'ați putea să-mi spuneți unde ne aflăm? Prostul meu de bărbat ne-a pierdut, spunând că el cunoaște cât se poate de bine aceste locuri.

Eu răspunsei cu siguranță:

— Doamnă, d-voastră mergeți spre Saint-Cloud și ați întors spatele la Versailles.

Ea reluă, cu o privire de milă, necăjită, către bărbatul ei:

— Cum! întorcem spatele la Versailles? Acolo doară voim să mâncăm.

— Și eu d'na, merg într'acolo.

Ea spuse de mai multe ori dând din umeri:

— Doamne! Doamne! Cu tonul acela de desăvârșit dispreț pe care îl au femeile ca să-și exprime năcazul lor.

Din România.

Sănătatea M. Sale Regelui. În interviul acordat unui redactor al ziarului »Neue Freie Presse« d-rul Holzknicht spune că regele Carol a suportat ușor examenul cu razele Roentgen, deși operațiunea aceasta e foarte obositoare și îndelungată.

Profesorul Noorden fusese de părere că regele suferea de un catar al stomacului, cu o iritabilitate exagerată, care provoacă dureri neuralgice. Examenul cu razele Roentgen a confirmat pe deplin diagnosticul profesorului Noorden.

Starea regelui nu e cătuși de puțin îngrijtoare.

Pronosticul medicilor este cât se poate de favorabil.

Satisfacție dlui ministru Carp. Dl conte de Szapáry, însărcinat de afaceri al legațiunii austro-ungare în Capitală, a intervenit direct pe lângă baronul de Aehrenthal, ministru de externe al Austro-Ungariei, pentru a se da deplină satisfacțiune dlui Anton Carp ministru agriculturii și domeniilor, în chestiunea incidentului provocat de poliția ungară din Brașov.

Dl Sturdza la Viena. Dl Dim. Sturdza, președintele consiliului de ministri, în urma unei ultime dispozițiuni, s'a mai oprit încă pentru două zile la Viena.

Așezarea în mănăstirea Probota a pietrei mormântale a doamnei Oltea. Ministerul cultelor și instrucțiunii aduce la cunoștința publicului că va avea loc o serbare, la fosta mănăstire Probota (Suceava), în ziua de Duminică 31 August a c., din prilejul strămutării și așezării în lăuntrul bisericii a pietrei mormântale a doamnei Oltea, mama lui Ștefan cel Mare.

Această serbare, menită a încheia seria marilor serbări orânduite în vara anului

Eră tinăra de tot, drăguță, oacheșă, cu o umbră de mustată pe buză.

Cât despre dânsul, el asuda și-și ștergea fruntea. Eră desigur o căsnicie de burghezi parizieni.

Bărbatul părea doborât, istovit și mâhnit.

El murmură:

— Dar, draga mea, tu ai...

Ea nu-l lăsă să isprăvească:

— Eu!... Eu sunt acum de vină. Eu am voit să plec fără informațiuni, spunând că am să găsesc ori când calea? Eu am voit să o iau la dreapta în susul colinei, spunând că recunosc drumul, eu l-am luat de Cachon?...

Nici nu isprăvisse vorba, când bărbatul său parc'ar fi înebunit, dete un țipăt pătrunzător, un țipăt prelung de sălbatec, care nu s'ar putea scrie în nici o limbă, dar care semănă cu un țiuțiuțiu.

Tinăra femeie nu păru nici mirată nici mișcată și urmă.

— Într'adevăr, sunt prea mulți oameni tâmpiți, cari în totdeauna pretind că știu toate. Anii trecuți, eu am luat trenul de Diepe în loc să iau pe cel de Hâvre, spune? Eu m'am prins pe rămășag că d. Letourneur șade în strada Martirilor...? Eu nu voiam să cred că Céléste e hoasă, spune?

Cel dintâi atelier de pietre monazmentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstru de monumente și pietre de sticlă.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Căminaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsza-u. nr. 21.** Telefon: 552.

Filiale: Nagyvárad, Nagyvárad, Déva și Bánputak.

1904 întru pomenirea a patru sute de ani de la moartea marelui Erou, dar, din împrejurări neprevăzute, neîndeplinită până acum, se va ține, în prezența dlui Sp. Ilaret, ministrul al cultelor și instrucțiunii publice, a autorităților bisericești, școlare și administrative din județul Suceava, a invitațiilor din capitală, a tinerimei școlare din părțile marginase și a poporului adunat cu acest prilej acolo.

Scopul ei este de a se face o panahidă asupra noului mormânt așezat în lăuntru bisericeii, în locașul de odihnă al Domnilor, unde alături de vechiul epitaf al Doamnei Oltea, ce zăcea până acum afară sub strășina bisericeii, s'a pus o frumoasă piatră de marmoră pe care s'au săpat, în caractere bătrâne, cuvinte comemorative actului de merită cinstire și cuvenită pietate ce acum se îndeplinește.

Cu acest prilej, în dimineața zilei mai sus pomenită, după sfânta liturghie, se va oficia un parastas solemn, după care se va cuvânta un panegiric la adresa Doamnei Oltea.

Această serbare bisericească se va încheia cu un discurs al dlui ministru al cultelor și instrucțiunii.

După amiază vor avea loc serbările școlare și populare orânduite de autoritățile școlare și administrative ale județului, când se va ține și o cuvântare pe seama tinerimei școlare și a poporului, în care se va arăta însemnătatea actului de pietate și cinstire ce se îndeplinește.

Casa școlilor a hotărât să construiască un local de școală, în valoare de 37.000 lei, în comuna Tudora, din jud. Botoșani.

Pentru meserii. La 10 Octombrie se va înființa la Iași o școală de croitorie.

Se vor admite elevi cu patru clase primare. În caz când se vor prezenta prea mulți candidați vor fi preferați cei cari au cel puțin două clase gimnaziale.

Aceasta este întâia școală de croitorie din țară.

Și urma cu furie, cu o agerime de limbă uitătoare, adunând cele mai neașteptate, mai deosebite și mai strivitoare învinuiri, strânse din toate împrejurările intime ale vieții lor împreună, dojenindu-l pentru toate faptele, gândurile, înfățișările, încercările, sfârșirile lui, pentru viața lui dela căsătorie și până în ceasul de față.

El încercă s'o oprească, s'o liniștească și îndrăgă:

— Soro dragă... nu e nevoie... față de domnul... Ne facem de răs... Asta nu interesează pe domnul...

Și întorcea niște ochi plângători către tufișuri, ca și cum ar fi voit să pătrunză adâncimea ortăinică și liniștită, ca să se repeză în ele, să fugă, să se ascundă de toate privirile, și din timp în timp țipa iarăși un tîiitit prelung, ascuțit. Luai acest obicei drept o boală nervoasă.

De odată tînăra femeie, întorcându-se spre mine, și schimbând tonul cu o luțeață ciudată spuse:

— Dacă domnul are bunătatea să ne dea voia, o să mergem împreună cu domnul, ca să nu ne rățacim din nou, și să nu fim nevoiți să dormim în pădure.

Mă închinai; ea îmi luă brațul, și începui să mi

Absolvenții școlii de croitorie vor beneficia de termen redus în armată.

La congresul internațional de tuberculoză, care va avea loc la Washington în zilele dela 21 Septembrie până la 21 Octombrie st. n., România va fi reprezentată prin dl Dr. Ioan Irimescu, medicul șef al sanatoriului dela Filaret.

Dela frați.

Noua situație a Românilor-Macedoneni. Ziarul patriarhiei din Constantinopol răspândise mai zilele trecute știrea că un reprezentant al comitetului tînăr turc ar fi asigurat pe patriarhul Ioachim că tinerii turci nu se gândesc de loc să se atingă de drepturile și privilegiile acordate de Mohamed II patriarhatului.

Știrea aceasta era negreșit surprinzătoare, de oarece declarația în chestiune a acelui reprezentant al comitetului tinerilor turci nu se potrivește cu programul acestora, cari urmăresc nimicirea privilegiilor și egalitatea în drepturi și datorii a tuturor cetățenilor din imperiul turcesc.

Știrea era pur și simplu o manoperă și dovedă despre aceasta sunt următoarele declarații categorice făcute trimisului special al ziarului „La Roumanie“ de către Beha-bey, președintele comitetului tinerilor turci „Unitate și Progres“ din Constantinopol:

„Vă autorizez să declarați, în numele meu, — a zis Beha-bey — că informația aceasta nu corespunde de loc programului Junei Turcii, care are drept bază egalitatea tuturor otomanilor înaintea legii, adică dreptul de a practica orice cult, de a se grupa sub autoritatea spirituală a oricărui șef religios...

„Românii din Turcia vor fi puși pe același picior cu grecii, bucurându-se nu de aceleași privilegii, de oare-ce noua înlocuire a Turciei regenerate nu mai admite privilegiu, dar da aceleași drepturi...

„Privilegiile patriarhatului au fost odinioară o garanție eficace pentru creștinii din Orient; ele nu pot fi invocate, în veacul al 20-lea ca un instrument de tiranie contra vreunei categorii de creștini. Am luptat și am suferit spre a pune capăt despotismului; cum am admite, în Turcia liberă, un despotism preoțesc?“

Rezultă din aceste declarații categorice că știrea dată de organul patriarhiei din Constantinopol nu-i decât o născocire infamă, în scopul de-a încurca, de-a zăpăci lumea.

vorbească de fel de fel de lucruri, de dansa, de viața ei, de neamurile și de comerțul ei. Aveau o prăvălie cu mânuși în str. Saint-Lazare.

Bărbatul ei mergea lângă dansa și arunca mereu priviri de nebun în desigur pomilor, țipând la fiecare clipă tîiitit.

Îi întrebai însfârșit:

— Pentruce țipi așa?

El răspunse, cu un aer mâhnit, desnădăjduit:

— Mi-am pierdut cănele.

— Cum ai pierdut cănele?

— Da. Eră d'abiă de un an. Nu ieșise niciodată din magazin. Am vrut să-l iau ca să-l plimb în pădure. Nu văzuse niciodată iarbă, nici frunze și parcă a înnebunit. A început să fugă și să latre, și a dispărut în pădure. Trebuie să-ți mai spun că-i eră foarte teamă de tren, și poate asta să-l fi făcut să-și piardă mințile. L-am chemat mult și bine, dar nu s'a mai întors. O să moară de foame aici.

Femeia, fără să se întorcă la barbatul ei, spuse:

— Dacă l-ai fi lăsat legat nu s'ar fi întâmplat asta. Când cineva e așa de prost ca tine, n'are nevoie de căni.

El murmură cu sfială:

Adăogând la aceste declarații ale lui Beha-bey și programul stabilit în întrunirea notabililor români-macedoneni, ținută la Salonic, — program care cuprinde, pe lângă punctele generale și autonomia bisericească și cea școlară a românilor — vedem că românii din Turcia se găsesc în cel mai deplin acord de vederi cu conducătorii opiniei publice turcești.

Din străinătate.

Regele Spaniei la Paris. Regele Spaniei, reîntorcându-se dela Londra, a trecut la Paris. Soveranul a fost salutat la gară de către ofițerul de ordonanță a președintelui Fallières și de către ministrul de externe, Pichon. Regele Alfons a convorbit 25 minute cu Pichon. Ziarul „Matin“ spune că se așteaptă reîntoarcerea regelui în Spania spre a trimite nota franco-spaniolă reprezentanților ambelor țări pe lângă marele puteri europene. „Matin“ adaugă că convorbirea între regele Alfons și Pichon a fost relativă la chestiunea marocană. Guvernul francez pregătește o carte galbenă privitoare la chestiunea marocană. „Petit Parisien“ află din Oran că se afirmă acolo că o luptă importantă ar fi avut loc ieri la Budenib. „Matin“ a primit dela Budenib știrea că Marocanii au avut în lupta dela 19 August cel puțin 30 de morți și 500 de răniți.

— **Europa întreagă e constituțională.** Până în ultimul timp, numai trei state din Europa nu aveau o constituție. Ele erau Turcia, Muntenegru și micul principat al Mecklemburgului, din Germania.

Când împăratul Nicolae a convocat prima sa Dumă, dând astfel Rusiei aparența unui stat constituțional, principele Nichita s'a grăbit și el să-l imiteze. Înzestrând mica sa țară, cu cea faimoasă Scupcină, care-i face atâtea buclucuri și greutăți.

Nu e ușor de sigur să guvernezi, când »grația lui Dumnezeu« nu te mai ajută și poporul suveran înțelege să exercite și el o parte din a tot puternicia ce i-a acordat. Bătrânul craiu al Muntenegrului a făcut această tristă și crudă experiență, chiar din primele zile ale Scupcinei, căreia îi dăduse viață, prin uzulul său princiar. De abia acum și numai după un răsunător proces de complot, începe dânsul să se acomodeze cu viața parlamentară și să-și dea seamă, că Evul Mediu nu mai există, decât în istorie.

Abdul Hamid al II a urmat și el exemplul lui Nicolae și Nichita. Prudența și șirentenia asiatică nu s'au dezmințit nici de astă dată și acordând

— Tu doară, draga mea, ai...

Ea se opri scurt, și privindu-l în ochi, ca și cum ar fi voit să-i smulgă, începui iarăși să-i arunce în obraz nenumărate reproșuri.

Insera. Vălul de ceață care acopere câmpia în amurg, se întindea încetșor, și ceva poetic plutea; acea senzație de răcoare fermecătoare care umple pădurile la apropierea nopții.

Deodată tînărul soț se opri și pipăindu se cu spaimă spuse:

— Ah! Mi-se pare că...

Dânsă îl privea.

— Ei bine, ce este?

— N'am băgat de seamă că am redingotă pe braț.

— Ei și?

— Mi-am pierdut punga... banii mei sunt acolo. Ea se cutremură de mânie și năduși de năcaz.

— Asta mai lipseă. Ce prost iești! Dar cât iești de prost!

E cu puțință ca să mă fi măritat cu un astfel de tîmpit! Ei bine dute de o caută, și vezi ca s'o găsești. Eu am să merg cu domnul la Versailles. N'am poftă să dorm în pădure.

El răspunse cu dulceață:

— Da dragă; dar unde o să vă găsească?

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofone, la

FALK IMRE

se pot procura cu plătire în rate

►► Mare atelier mechanic de reparaturi. ◀◀

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoară.

Cu stimă: **A n d r e i F a l k, K o l o z s v á r, și'n str. Deák Ferencz nr. 30.**

o constituție imperiului său, Padișahul a făcut-o dublă, dacă nu chiar o triplă lovitură. S'a debarasat mai întâiu de amestecul puterilor, a scăpat de periculoasa și lacoma camarilă în mijlocul căreia ajunsesse un simplu prizonier și a pus la încercare partidul »tinerilor turci«.

Rezultatele practice ale marelui reforme nu se pot însă judeca din anarhia, care stăpânește Turcia, în momentele actuale. Vântul de libertate și-a făcut însă repede drumul și astăzi, ultimul stat din Europa, care nu posedă o constituție, micul principat al Mecklenburgului din Germania, e pe punctul de a căpăta o asemenea instituție.

Fața lumii nu are să fie schimbată, de sigur. Iubitorii de curiozități istorice și de tradiții puteau totuși contempla, în centrul bătrânului continent, alături de Rusia, până mai dăunăzi autocratică și lângă Prusia semi-reacționară, o mică fosilă medievală, un adevărat anachronism, în timpurile în cari trăim. Era Mecklenburgul. În vremea pe când revoluții sângeroase zgudueau Europa și împărății puternice dispăreau sau se creau, acest stat rămănea imobil, cu privilegiile și feudalitatea sa. Mecklenburgul continua să evoce, la începutul veacului al 20 a, coana ridiculă, dar pitorească a micului principat germanic, așa de bine întipărită în imaginația popoarelor, de Offenbach, prin opereta »Principesa de Gerolstein«.

Astăzi și această urmă a vechei feudalități europene va dispărea. Marele duce Frederic-Francis al IV s'a hotărât să satisfacă dorințele poporului său și să-i acorde constituția, pe care o reclamă.

O »dietă generală« va fi adusă la toamnă și astfel, regimul constituțional va domni, dela un capăt al Europei, la celălalt.

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 Septembrie n. 1908.

— **Știri personale.** D-nii deputați Iulin Maniu și Aurel Vlad au trecut alaltăieri, Sâmbătă, prin gara Arad spre Ardeal, întorcându-se din Budapesta unde au petrecut două zile în afacerile clubului național.

— Dl. dr. Cindea a fost numit medic asistent la spitalul județean al Aradului.

— **Pentru votul universal.** Partidul socialist reorganizat sub șefia deputatului Mezöfi Vilmos se pregătește a intra și el în

Mi se vorbise de un restaurant li spusei numele.

Soțul se întoarse, și plecat la pământ, unde se uita ochiul lui îngrijat, se depărta țipând mereu țiiiitiiit.

A trecut mult timp până când a pierit cu totul din vedere; umbra mai deasă îl învăluia în lungul aleei. Idată nu se mai putut deosebi silueta corpului său, dar se auzi multă vreme țiiiitiiit, țiiiitiiit-ul lui plângător, cu atât mai ascuțit cu cât noaptea se făcea mai neagră.

Eu mergeam cu pași repezi, cu pași fericiți, în aerul plăcut al amurgului, cu femeia asta necunoscută, care se sprijinea de brațul meu.

Căutam cuvinte curtenitoare, fără să găsesc. Rămăneam mut, turburat, răpît.

De odată însă, drumul mare tăie aleea noastră. La dreapta, într-o vale, zării un oraș întreg.

Ce localitate era asta?

Trecea tocmai un om. Il întrebai și el îmi răspunse:

— Bougival.

Rămăsei turburat.

— Cum Bougival? Ești sigur?

— Cum să nu! sunt sigur.

Femeia râdea ca o nebună.

Făcui propunerea să luăm o trăsură, ca să ajungem la Versailles. Ea răspunse:

— Nu zău. E foarte hazliu, și mi-e foarte foame. De altfel sunt liniștită. Bărbatul meu, o să-și găsească ori când calea. E numai un eștițig pentru mine ca să scap de el pentru câteva ceasuri.

Intrarăm deci într'un birt pe marginea apei, și avui îndrăzneala să iau un cabinet particular.

Dânsa se îmbătă binișor, cântă, bău șampanie, făcu tot felul de nebunii... și chiar pe cea mai mare dintre toate.

(Traducere de I. S.)

marea campanie pentru votul unive rsa Membrii partidului au fost convocați printr'o broșură la un congres ce se va ține la Seghedin în ziua de 25 Oct. În apelul acesta să spune că contele Andrassy a declarat într'un răspuns dat la o interpelare a lui Mezöfi că proiectul reformei electorale va fi înaintat camerei până la 22 Oct. cel mult. Congresul care va avea loc în 25 Oct. va avea ocazie deci să se rostească asupra proiectului. În cazul că proiectul va cuprinde votul plural, partidul făgăduiește lupta cea mai energică împotriva guvernului și a coaliției.

— **Hiene la mormântul lui Șaguna.**

»Tara noastră« scrie următoarele:

»În ziua de 28 Iulie s'au înfățișat la cripta mitropolitului Șaguna doi jandarmi streini, veniți în trecere prin comună. Sub cuvânt că vor să viziteze mormântul fericitului mitropolit, acești doi indivizi au pătruns în capelă și au despoiat coroanele mortuare, patru la număr de panglicile tricolore. Denunțăm publicului românesc acest act de vitejie și rugăm pe deputații noștri să comunice dela tribuna parlamentară dlui Andrassy această nouă ispravă a slujbașilor săi, dovedind din nou prin ce mijloace se propagă la noi din partea stăpânirii iubirea între neamurile acestei țări«.

— **Jertfele manevrelor.** În părțile de dincolo de Dunăre acum se face centralizarea pentru manevrele de toamnă și, ca de obicei marșul forțat își are jertfele sale. Săptămâna trecută au sosit la Dombóvár batalioanele reg. 19 de honvezi. În ziua următoare, în drumul spre Döbrök — fiind o căldură mare, — opt soldați au căzut în drum, murind doi înși la moment, iar ceilalți îmbolnăvindându-se greu. După unul a rămas soția și doi orfani, iar după celălalt soția și trei orfani.

— **Un apel al preotului Hlinka către papa.** Părintele Hlinka, cunoscutul luptător naționalist slovac, a adresat mai de mult din închisoarea Seghedinului o rugare către Papa, rugându-l să-l restituie în postul său de preot. Ziarele slovace înregistrează acum știrea, că episcopul Parvy a primit din Roma ordinul, ca să transpună scaunului papal toate actele, cari se referă la afacerile părintelui Hlinka.

Marea adunare a socoliștilor. Din Fiume se anunță: Din prilejul sărbătorilor olimpice socoliste ce se organizează azi și mâine, s'osește multă lume. Socoliștii sunt membrii reuniunilor de gimnastică ale diferitelor sămânții slave, și sunt înrolați sub flamura panslavismului. Au o organizație militară, astfel că reuniunile socoliste în vreme de revoluție pot servi ca tot atâtea centre în jurul cărora să se organizeze celele insurgenților. La festivitățile olimpice din Susak iau parte nu numai reuniunile socoliste din Croația și Slavonia, ci și cele din Dalmația, Istria, Craina și Stiria. Se promet imposante. Numărul socoliștilor veniți la aceste sărbări se calculează în mii. Au sosit deja socoliștii din Spalato, Zara, Raguză, Cattaro, Cnin.

La Fiume s'au trimis două companii de soldați ca să se previe eventualele ciocniri dintre socoliști și populația italiană din Fiume.

— **Deschiderea noului an școlar în Lipova.** Ieri, Duminecă, s'a serbat în Lipova începerea noului an școlar la școalele confessionale românești. Serviciul divin s'a celebrat de către părintele Florian Roxin, pe urmă întreaga asistență cu școlari cu tot s'a dus la școală unde s'a slujit litia și s'a sfințit apa. Părintele Roxin a sfințit cele trei frumoase săli de învățământ cu aglismă. La sfârșit dânsul a adresat școlitor o cuvântare călduroasă îndemnându-i la hărnicie și supunere față de îndrumătorii lor.

Afară de școlarii prezenți a asistat la această solemnitate multă lume între cari am observat pe veteranul învățător Ioan Tuducescu, Grigorie Marinescu, redactorul nostru Sever Bocu etc.

— **Omorul din Cluj.** După informațiile ziarelor ungurești am fost scris și noi, că Kiss Béla, pădurarul baronului Josika Andor din apărare proprie a străpuns, respective a împușcat doi români, pe Vasile și Petru Gârbovan. În urma cercetării însă s'a constatat că omorul nu s'a săvârșit din apărare ci iată cum:

În 1 Sept. Vasile și Petru Gârbovan veniau cu carele din Cluj spre casă. Înainte eră cu carul Petru, iar îndărăt Vasile. Pe drum mergeau liniștiți, când deodată o voce puternică le strigă:

— Înlături din drum, trageți la o parte!

Frații Gârbovan recunoscuseră vocea pădurarului și s'au grăbit a împlini porunca. Vasile ferind cu carul, s'a răsturnat în șanț. Petru însă nu a fost așa inte ca frate-său. Ce-i drept a ferit și el în lături, dar nu s'a răsturnat. Carul lui s'a ciocnit cu trăsura pădurarului, osiile s'au frecat puținel. La asta pădurarul a sărit jos, și ca o fiară sălbatică se năpusti asupra lui Petru:

— Pentru ce n'ai ferit?

Petru sărind și el jos, voia să-l împace cu voce rugătoare:

— Domnule, am ferit, îndată am făcut loc, nu-s eu de vină, că totuși s'a întâmplat ciocnirea.

Răspunsul a fost o lovitură în piept. Petru a căzut pe roata carului și se rugă:

— Domnule iartă-mă, eu am ferit la vreme.

Pădurarul atunci l-a lovit din nou și mai puternic, încât l-a trântit pe Petru la pământ. La asta Petru a apucat sbiciul și a lovit în pădurar.

Pădurarul eșit din minți a scus cuțitul vânătoresc, — de jumătate de metru lung — și i-l-a înplântat până în prăsele lui Petru în coaste, încât a străbătut până în cealaltă parte. Dar lacumul de sânge nu s'a îndetulit cu atâta ci — fiind Petru mort, cu o nouă lovitură de cuțit i-a despicat capul în două. Într'acea ajunge și Vasile.

— De ce ai omorât pe frate-meu!

Kiss fără să răspundă, îl apucă de grumazi și-l aruncă în șanț. Bestialul pădurar l-a străpuns de trei ori și pe Vasile cu cuțitul înmouiat în sângele fratelui său.

Canibalul nu s'a liniștit nici după aceasta, ci scoțând revolverul a tras gloanțe în trupul lui Vasile. În carul lui Petru plâneau uluite de groază și de durere soția lui Ioan Bălaș și Todose Martin, martorii oculari ai acestei bestiale crime.

Petru a murit îndată, dar în Vasile mai licărea o schinteie de viață. Fiind întrebat a răspuns astfel:

— Pădurarul după ce a gătat cu frate-meu s'a năpustit asupra mea. M'a tras de picioare din car, apoi m'a împuns, m'a pușcat până mi-am pierdut simțirile.

Noaptea a murit și Vasile.

Procurorul a propus ca pădurarul să fie deținut îndată, dar judele investigator nu s'a învoit nădăjduind poate că la întreprinderea baronului Josika, bestialul pădurar, cu toate că a comis omor dublu, va fi lăsat liber.

— **Reuniunea română de cântări din Bistrița** își va începe iarăși activitatea Marți în 8 crt. seara la 7 ore în sa'a cea mică dela »Gewerbe Verein«.

— **Un binefăcător al bisericii sale** Cu privire la decedarea locuitorului P. Dugulescu, mort sub patrafir, cum scrisesem noi, ni-se scrie din Chelmac următoarele: Petru Dugulescu dela nr. 87 din Chelmac nu a murit în biserică și sub patrafir. P. Dugulescu nici nu a fost la biserică de mult, el a zăcut și a murit în casa sa proprie Dumineca după amiază în 10/23 August 1908. Răposatul P. Dugulescu ca creștin bun a lăsat cu puține zile înaintea morții sale sfintei biserici din Chelmac suma de 400 cor. patru sute coroane moștenire.

— **Experiențe aerostatice.** Wilbur Wright e indispus. El este deprimat din cauza neactivității la care e silit de timpul ploios și din cauza nerăbdării publicului.

Santos Dumont lucrează la un mic balon dirijabil și vrea să construiască în acelaș timp un aeroplan. Dumont va începe experiențele chiar în cursul săptămânei viitoare.

— **Tragedia dela Toplița românească.** Am reprodus și noi după »N. R.« amănuntele pline de revăltoare ale tragediei dela Toplița română unde inginerul jidan Pártos Béla a împuscat fără vină pe ofițerul Virgil Giacomuzzi. Senatul de acuză din Tîrgul Murășului a desbătut zilele trecute afacerea asta și după sfârșitul anchetei, jidanul Pártos a fost pus în libertate. De sigur pentru a să ilustra încă odată că jidani stăpănesc țara asta și pentru ei nu există legi.

— **Pedepsirea trădătorului.** Plecând din Cetinje, Gheorghe Nastici, trădătorul mișcării pansârbești, a trebuit să îndure în multe locuri mânia dreaptă a poporului. Debarcând în portul Castelnuovo, mulțimea adunată la mal l-a primit cu oară clocite. În Ragusa, aflându-se sosirea lui, o mare mulțime s'a strâns la debarcader cerând poliției să oprească debarcarea lui Nastici, căci în caz contrar va fi aruncat în mare. Nastici s'a ascuns în vapor și n'a îndrăznit să se ivească. La gara din Mostar lumea a făcut mari manifestații la sosirea lui, și nu a putut fi oprită de altfel decât prin ieșirea unui detașament de jandarmi care l-a apărut pe trădător.

— **Vlața — pentru o pălărie.** Croitorul Josif Boza din Zombolya, călătorind zilele trecute cu trenul spre Timișoara, și-a scăpat pălăria pe geamul cupeului. Bozai sărind din pălărie din trenul ce fugea cu mare viteză s'a rănit de moarte.

— **Sănătatea țarinei.** Țarina voaște să întreprindă o călătorie pe mare, de șase săptămâni numai pentru că sănătatea țarinei e foarte sdruncinată și medicii i-au recomandat să stea mai multă vreme pe mare.

Țarina e atât de slabă, încât a fost nevoe să fie dusă pe un fotoliu pentru a fi urcată pe yacht. Boala de inimă de care suferă i-a provenit după urma grijirilor din ultimii ani.

— **Bolți istorice.** Ziarele din Iași povestesc că începându-se dărâmarea vechiului palat administrativ din acest oraș, s'a dat peste niște subterane boltite, cari conduc la mănăstirea Cetățuia, dintr-o altă loc întărit și la vechea universitate, în care astăzi se află instalată facultatea de medicină, pe vremuri locuință domnească.

Zidurile acestor bolți având o colosală grosime, ele sunt sfărâmate cu dinamită.

Un ieșan, pe care l-am întâlnit, ne-a afirmat că subterana care conduce la Cetățuia, trece pe sub râul Bahlui și eră drumul pe care apucau domnii Moldovei, pentru a se refugia în această fortăreață când erau atacați în capitala lor.

— **»La Jardin Passioné« de d-ra Elena Văcărescu.** Iată o carte arzândă, dureroasă, aproape teribilă — zice Auguste Dorchain — o carte care până azi domină întreaga operă a poetei. Primele lucrări ale d-rei Văcărescu dovedeau mult talent, dar un talent care putea să nu dea decât fructele unei sensibilități de artistă rafinată prin o cultură cosmopolită; dar în nici un caz aceste lucrări nu puteau să ne facă să presimțim apariția volumului intitulat „Lueurs et Flammes“ și mai puțin aceea a aceleia care a apărut de curând; unde sufletul poetei — stăpânit de toate puterile misterioase ale rasei sale și ale pământului, său natal — cânta un cântec ne auzit încă.

— **Concurs.** Pentru conferirea a lor 10 locuri libere la »masa studenților academici din Cluj« sunt a se înainta petițiile până la 20 Septembrie n. 1908, la adresa institutului »Economul« Cluj. Petițiile să fie înscrise cu următoarele acte: 1. Indice sau atestat de maturitate. 2. Atestat despre starea materială proprie și a părinților, precum și despre numărul membrilor familiei. Declarațiune dacă au vre-un ștendiu sau nu. *Diracțiunea economului.*

— **Un nou aeroplan.** O știre din Paris spune că prințul Bolotoff, ajuns vestit prin câteva invenții în automobilism, e pe cale de-a construi un aeroplan de tipul aceleia al lui Farman. Lungimea aparatului va fi de 10 metri, iar greutatea de 800 kg.

Aeroplanul va avea o înălțime de 45 km. pe oră. Bolotoff zice că va trece cu aparatul lui, în zbor canalul Mănecei în 35 minute.

— **Cercetările arheologice în Egipt ale lui Flindors Petrie,** pe locul unde a fost Memfisul vechiu, l-au făcut să nimerească mahalaua străinilor. Acolo a aflat un număr de capete de

terracotta, cari înfățișează oameni de rase felurite. Se vede înfrurirea artei grecești și par a fi cu un veac mai nouă decât călătoria lui Herodot.

Se dovedește că erau acolo Indieni, cari seamănă în totul cu cei pe cari arta indiană dinainte de budhism ni-i arată: gesturile, hainele sunt la fel.

De altfel, specialiștii au băgat de seamă încă de mult înfuri indiene asupra țărilor apusene aziatice. Așa olandezul G. A. van den Bergh von Eysinga a arătat influința indienilor asupra celor mai vechi scrieri creștinești. În vol. III din papirurile aflate la Oxyrhynchus în cari joacă rol iudieni vorbind în dialectul Pali și Pakrita. E drept că piesa e din o epocă mai nouă decât a lui Alexandru cel mare, dar în orice caz e mai veche decât începutul creștinismului.

Terracotele însă sunt dinainte de expediția lui Alexandru în India.

În India s'au aflat dovezi că budhiștii au trimis misionari la regii apusului.

— **Mulțămite publice.** Petrecerea aranjată de tinerimea studioasă la 30 August n., în Sebeșul-săseșc a reușit de lin. Venitul brut a fost: 214 cor. 10 fil.; spesele 151 cor. 40 fil.; venitul curat: 62 cor. 70 fil., care sumă s'a depus cu scopul de a înființa o »bibliotecă publică« în Sebeș.

— **Producțiunea teatrală din 30 August n.** aranjată de tinerimea română din Zlatna a reușit foarte bine.

S'a încasat cu totul 180 coroane 88 fleri; cheltulele au fost 102 coroane 46 fil.; a rămas venit curat 78 cor. 42 fl., care sumă se va folosi pentru biserică, în favorul căreia s'a aranjat producțiunea.

— **Arta fotografierii** în urma dezvoltării sale cucerește teren din ce în ce mai mare și fotografierea reușită e atât pentru cei mari cât și pentru copiii o ocupațiune nobilă și plăcută. Fîndcă azi arta aceasta se poate deja însuși în câteva ore, e foarte potrivit pentru cadouri. Mare magazin *Dubinievicz Oszkár, győgyári újvegy-és illatszerekkereskedő Cluj,* (Kolozsvar), care se recomandă atențiunii p. st. public.

x **În oficiile de poste** se observă cu mirare că a scăzut transportul giuvaericelelor din Seghedin și Pécs. Cauza e, că aurării, argintării și pietrii scumpe se pot procura mai favorabil la însuși fabricantul, după cel mai nou sistem englezesc în rate. Catalogul bogat îl trimite cu cea mai mare plăcere, ba trimite cu plăcere din bijuteriile dorite spre alegere, fără să fie obligat a cumpăra: Sarga János, negustor de giuvaericele, Cluj.

De aceea și noi facem pe toți atenți, ca să nu ocolească în caz de necesitate această firmă de încredere.

x **Prea onorațiilor preoți și curatori bisericesti** le atragem atențiunea asupra firmei *Szaboltha Sándor* din Timișoara (Belváros în fața otelului Hungaria), care există deja de 25 de ani și unde să găsească revizite bisericesti de tot felul, de cea mai bună calitate și pe lângă cele mai ieftine prețuri.

x **Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux** de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvar Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor instituții, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cîșă late 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

Carmen Sylva despre Tolstoi.

În 10 Septembrie e ziua aniversării de 80 de ani a nașterii lui Tolstoi. Să știe că guvernul rusesc și biserică ortodoxă a Rusiei să luptă în ruptul capului să împiedice sărbătorirea poetului prin tot felul de măsuri prohibitive, prin calomnii și pamflete scrise contra lui Tolstoi, căutând totodată să influențeze și străinătatea contra lui. Dar cu toate că și în Europa sunt oameni cari sunt contrari ideilor și principiilor ce îl călăuzesc pe Tolstoi, într'adevăr uneori străinii, cum e de exemplu părerea lui Tolstoi despre Shakespeare, — totuși toată lumea — între cari și intelectualii ruși înțelege măreția ideilor lui și forța cea mare, nu numai intelec-

tuală și literară ci și morală ce zace în întreaga activitate apostolică a lui Tolstoi. Prin urmare e natural că toată lumea cultă să se intereseze în mod foarte fervent de tot ce atinge persoana lui Tolstoi, iar aniversarea lui, chiar în urma opreliștei și șicanelor oficiale rusești, să fie considerată drept un eveniment foarte însemnat mondial.

Ziarele și revistele aduc numeroase articole și știri despre viața și scrierile lui, iar personalitatea lui filosofică-literară e subiectul discuțiilor revistelor europene.

Ziarul »Die Zeit« are în ultimul său număr o serie de aprecieri din peana mai multor scriitori, bărbați de stat etc. despre el; iar în fruntea lor e aprecierea Carmen Sylvei pe care o reproducem:

„Din tot ce a scris Tolstoi ca om și poet, cea mai mare impresie mi-au făcut micile lui povestiri populare din ediția lui Reklam. Cred că sunt cele mai desăvârșite din toate scrierile lui. Deși ar trebui să ne reținem dela o judecată definitivă asupra lui toți cei cari nu l putem ceti în original, căci cea mai bună traducere tot rămâne întrucâtva o schimonosire a originalului.

Dar în aceste povestiri ni-se arată mai curată ideea fundamentală a lor pentru că aceste povestiri în simplitatea lor sunt mai elocvente decât cea mai artistică formă. Aci e cea mai mare artă care va viețui totdeauna, ca și Dante, Shakespeare Goethe, ca și Biblia chiar pentru că e adevărul vecinic schimonosit prin un fel de traducere. În aceste povestiri găsești o așa de adâncă simțire, o evlavie așa de sinceră și o dorință atât de fierbinte de iubire, încât îți vine să le citești și recitești, descoperind noi și noi frumuseți. E singura dintre cărțile lui pe cari o poți ținea ca pe o Evanghelie, totdeauna lângă tine, ca să o poți ceti oricând, în nopți fără somn.

Observ cu oarecare mirare că să vorbește mai mult de lucrurile lui mai mari decât de aceste mici perle unice în felul lor; »Cei doi bătrâni« și »Cât pământ îi trebuie unui om« vor trăi vecinic ca și Biblia.

În aceste i-a succes să arate cel mai înalt și cel mai ideal creștinism și cea mai intimă simțire omenească. Îți curg lacrimi când pui cartea jos ca să o reai în momentul următor, să o citești prețurilor tăi nenorociți spre mângăierea durerii lor.

Să nu fi scris nimic altceva decât aceste povestiri și totuși Tolstoi ar face parte dintre cei mai mari scriitori ai tuturor vremurilor! Cel ce-a scris aceste n'a putut avea nici când un gând josnic; acela trebuie să fie într'adevăr un pretin al omenimei suferinde, un adevărat creștin, ceea ce poți spune, durere, numai despre foarte puțini oameni. Pentru mine aceste povestiri sunt cele mai perfecte din tot ce a scris marele măiestru.“

Economie.

Asociațiunea funcționarilor noștri comerciali.

De Arseniu Vlăcu,

directorul școlii comerciale sup. rom. din Brașov.

Suntem abia la începutul începuturilor. Ogorul economic al poporului nostru e încă virgin și așteaptă o defrișare temeinică și conștiincioasă, ca să poată da roadele cele mai înbelșugate. Toți ramii de activitate economică, dar mai ales comerțul și industria, sunt așa zicând pământ necunoscut pentru multe dintre ținuturile noastre și formează ocupațiunea de predilecțiune a unor caste privilegiate de streini, cari apoi sug cu sete suculele dător de viață

agonisit cu multă trudă și sudori de sânge de bieții oamenii noștri.

A sosit însă timpul de deșteptare și regenerare și pentru noi. Munca brută, cu toate favorurile și cu toată ocrotirea acordată ei astăzi sub cele mai diferite forme, nu mai e în stare să țină piept cu avantajele provenite din spiritul de speculațiune. Se impune deci o pășire pe acele terene economice, pe care se valorează, nu atât munca brută, cât mai ales puterea de combinațiune, destoinicia și elasticitatea spiritului. Industria și în primul rând comerțul, mare și mic, sub toate formele lui, are să formeze de aci încolo ocupațiunile de căpetenie.

Prima condițiune pentru putința de a îmbrățișa acest nou ram de ocupațiune, cel mai rentabil și mai independent ne este dată cu prisosință. Avem la 160 de institute de bani românești, cari dispun de multe milioane menite să fie fructificate. Modul de până acuma de întrebuințare al acestor capitale a fost și este cât se poate de primitiv, asemenea unei investițiuni de durată lungă în capitaluri fixe și durere, adeseori chiar nereproductivă.

Acest mod de plasare trebuie să înceteze și imobilizarea capitalului trebuie să dispară, iar institutele noastre financiare trebuie să treacă dela șablonismul învechit și abrutizător la rolul modern al mijlocitorilor de capitaluri pentru întreprinderile de circulațiune ușoară și repentină. Cu un cuvânt a sosit momentul, când creditul comercial și industrial să și ocupe locul de frunte în activitatea băncilor noastre, dacă voim ca acestea într'adevăr să și poată îndeplini misiunea lor înaltă fericitoare și să mai aibă rațiunea de a fi.

Pentru această tranziție însă se reclamă neapărat cunoștințe temeinice ale situațiunii, cvalificațiune specială și mai pre sus de toate cunoștința de oameni. Până acum conducătorii băncilor noastre s'au recrutat pe sprânceană, după numărul de acțiuni ale lor și membrilor familiari, după gradul de rudenie și cuscrie, după diploma de avocat, după influința avută în anumite împrejurări, ori în sfârșit după greutatea corpului, strălucirea ochelarilor și simpatiile produse în anumite cercuri. Funcționarii institutelor însă, în timpul din urmă, se recrutează peste tot dintre tinerii cu studii speciale și numai în rare cazuri se mai aplică din oameni fără cvalificațiune specială.

Acest mare avantaj pentru dezvoltarea noastră economică viitoare suferă de un mare inconvenient. Tinerii noștri funcționari de bancă nu au de loc, sau și dacă au, au prea puțină ocaziune să și completeze educațiunea specială, să se perfecționeze în bransa lor, căci ocupațiunea zilnică și monotona nu le oferă teren de experiență și conjunctură, iar mediul, în care trăiesc, arareori este mai înălțat și mai variat decât puțină lor perfecțiune generală și specială.

O remediare în această direcțiune, un mijloc de apropiere și cunoștință reciprocă, putea deveni noua instituțiune de solidari-

fate creată în Sibiiu, dacă se chibzuiă puțin lucrul mai bine și nu se aveau în vedere scopuri de ordin mai puțin înalt și deocamdată de valoare momentană practică. Cum însă acest lucru nu s'a făcut, când se putea face mai ușor, trebuie acum să se reia firul și să se încerce realizarea. E vorba de înjghebarea unei asociațiuni de solidaritate între toți funcționarii noștri comerciali, în cel mai larg înțeles al cuvântului. Știm, că funcționari comerciali propriu ziși avem tare puțini, dar mult pot face puțini buni împreună și cu atât mai mulți sunt funcționarii de bancă. Scopul acestei asociațiuni să fie întărirea relațiunilor sociale dintre funcționari, ocrotirea intereselor lor particulare și generale și în prima linie perfecționarea lor specială și îndrumarea curentului de afaceri în direcțiunile cele nouă economice.

Această ligă cu menire culturală și economică socială se poate întemeia ca asociațiune economică în cadrul legilor existente și trebuie să întrunească într'un singur mănunchiu pe toți funcționarii noștri comerciali. Vânarea de interese trebuie neapărat să lipsească din sânul ei și organizarea trebuie făcută pe bazele cele mai largi posibile, ca să poată promite întrarea tuturor celor chemați să facă parte din ea.

Dacă aceasta n'ar izbuti pe calea indicată, ar mai rămânea întemeierea unei asociațiuni a vechilor absolvenți ai școlii comerciale române din Brașov ca înlocuitor...

Câte binefaceri pot rezultă dintr'o astfel de organizațiune, cred de prisos a mai aminti. Și dacă n'ar avea altă cunoștință decât tendința de a se afirma ca factor hotărâtor în dezvoltarea noastră economică, aceste furnici laboroase, și totuși au ajuns departe, mai ales la noi, unde se apreciază atât de puțin muncitorul mic, nepretențios și tăcut, și unde face atâta sfară în țară celce știe să bată toba și să iasă cu alaiu pe orice teren, fie al vieții publice, fie private.

Am depus pe hârtie aceste câteva idei fugitive, pentru a da de cugetat. M'ași simți fericit, dacă cel puțin în parte ar forma obiect de discuțiune, căci dela aceasta depinde o apropiată realizare a lor.

Produțiunea universală de cereale. Ministrul nostru de agricultură a publicat în zilele aceste statistica obișnuită asupra produțiunii universale de cereale din acest an. Raportul constată că rezultatul produțiunii actuale a grâului diferă de produțiunea anului 1907 numai prin circa 6.23 milioane măji metrice. Anume în anul trecut s'au recoltat 851.98 măji metrice grâu, iar în anul crt. circa 845.75 mil. măji metrice. Rezultatul recoltei tuturor cerealelor din acest an este însă cu vr'o 98.89 milioane măji metrice mai mare decât în anul precedent.

În asemănare cu anul trecut, recolta anului crt. este prezentată astfel:

	1908	1907	Diferență
	Milioane măji metrice		
Grâu	845.75	851.98	(- 6.23)
Săcară	395.66	429.02	(- 33.36)
Orz	343.15	322.04	(+ 21.11)
Ovăș	598.50	548.54	(+ 49.96)
Cucuruz	973.20	905.79	(+ 67.41)
Laolaltă	3156.26	3057.37	(+ 98.89)

Rezultatul recoltei în statele din Europa, incluzive părțile asiatică ale Rusiei și Turciei, este prezentat astfel:

	Grâu	Săcară	Orz	Ovăș	Cucuruz
	Milioane măji metrice				
1908	465.10	357.10	233.87	388.66	150.29
1907	470.33	389.01	214.17	390.42	134.99

In statele transoceanice:

	Grâu	Săcară	Orz	Ovăș	Cucuruz
1908	380.65	38.56	109.28	209.84	822.91
1907	381.65	40.01	107.87	158.12	770.80

Cantitățile aflătoare în comerț și rezervele agricultorilor sunt evaluate în numita statistică astfel:

	1908	1907	1906
	Milioane măji metrice		
Grâu	42.70	42.64	48.64
Săcară	14.88	8.54	5.84
Orz	9.28	4.96	4.78
Ovăș	15.88	8.41	18.94
Cucuruz	7.07	9.91	12.67
Laolaltă	89.81	74.46	90.25

Pentru satisfacerea trebuințelor de consum și pentru sămănat în anul 1908—1909 se prevăd următoarele cantități:

	1908	1907	1906
	Milioane măji metrice		
Grâu	884.25	"	"
Săcară	423.02	"	"
Orz	322.65	"	"
Ovăș	554.53	"	"
Cucuruz	953.26	"	"

Laolaltă . 3137.71 milioane măji metrice

După ce așadar recolta totală a anului crt. face circa 3156.26 milioane măji metrice, proviziunile circa 89.81 mil. măji metrice, iar trebuințele anului economic în care intrăm fac circa 3137.71 milioane măji metrice, — rezultă că trebuințele aceste se vor putea satisface cu înlesnire. Nu trebuie însă să scăpăm din vedere recolta slabă a cartofilor, care au un rol foarte important în nutrirea oamenilor și animalelor. Nu trebuie mai departe scăpată din vedere nici împrejurarea că recolta de nutreț pe sama vitelor a fost și ea slabă, așa că o parte din bucată va trebui să se suplimenteze lipsa produsă de recolta slabă a cartofilor și nutrețului.

Budapesta, 6 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22.46—22.48
Săcară pe Oct.	18.66—18.68
Cucuruz pe Maiu	14.58—14.60
Ovăș pe Oct.	15.06—15.08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — —	22 K.	40—23 K.	55 fl.
Din comitatul Albei —	22	20—23	25
De Pesta — — — —	22	20—23	45
Bănățenesc — — — —	22	30—23	35
De Bacica — — — —	22	20—23	85
Săcară — — — —	18	70—18	65
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15	70—15	60
„ de cvalitatea II.	15	35—15	80
Ovăș de „ I.	16	40—16	35
„ „ II.	16	—16	30
Cucuruz vechiu — —	16	15—16	30
„ nou — — — —			

Poșta Administrației.

Traian I. Magier, protop. Buteni. Am primit 15.30 cor. ca abon. pe sem. II 1908 și 3.30 cor. pentru „Iobăgia“.

Aurel Maghețiv, M. Szakos. Am primit 36 cor. ca abonament până la 15 Oct. 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Farmacia „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental sau gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cosmetic sub numele „Elisabeta“.

Crema de față „Elisabeta“ — de si și de cură redă feței fraganțimea tinereții, împiedică formarea creștelor, face să dispară imediat piatrurile, petele de față și tot felul de necurățenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

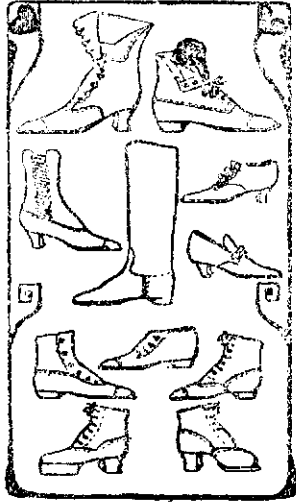
Lapte de oria „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fl.

Spirit de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedică formarea măreței, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 60 fl.

„Buzedol“ contra asudării picioarelor și a mâinilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile celor mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul depozit la fabricantul. Comandete din provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. nu se încotește împachetarea și portul.

Lemle József, farmacist

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

≡ **MEDIAȘ.** ≡

Cea mai bună producțiune de tot felul de ghete și pantofărie.

Lucru de mână garantat.

Dubiniewicz Oszkár

comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.

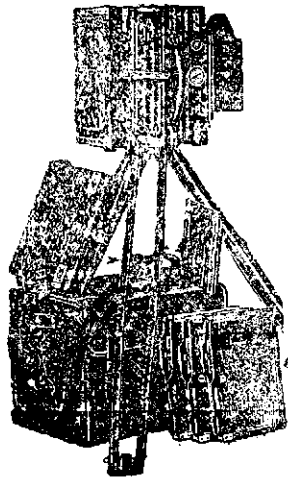
Cluj, (Kolozsvar) Deák-Ferenc u. 8.

Mare magazin de

mașini de fotografiat și tot ce se ține de ele.

Obiecte de lemn pentru pirogravură și kerbschnitt.

Aparat de pirogravat și tot ce se ține de el.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::

Kolozsvar Mátyás király-tér 12—13.

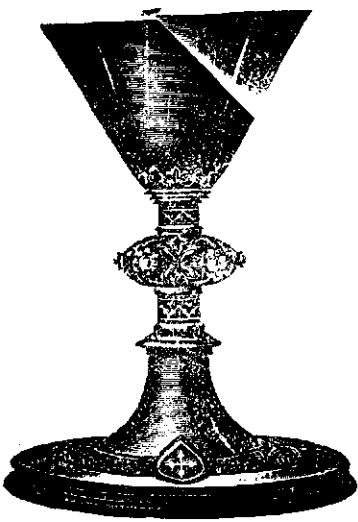
Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Mari deposit în obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuterii specialități engleze și franceze s. a.

Plătire în rate favorabile.

Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

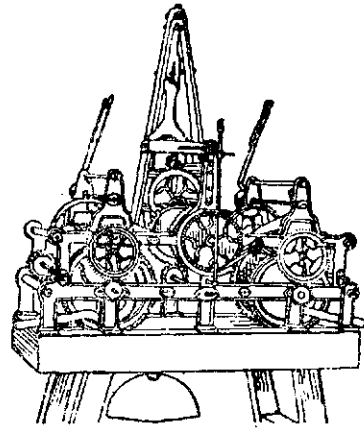
Iosif Grábner, Szombathely

Fabrică

Ciasornice de turn,

cari se trag tot la 8 zile, pentru biserici, case comunale, castele și școli; cu mecanismul cel mai bun și mai nou și executare solidă. Pentru preoți și episcopii se dau și cu plă-tirea în rate.

Trimit budget și primesc repararea ciasornicelor de turn.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacist. : : **Debreczen** : : farmacia : :
«Arany egyszaru»

Hajdusági
Bajuszpor.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte în-țite și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 30 fill. Prin postă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT

PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

George Iancovici

ARAD, Forray utca 2 sz.

Principiu :

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea s pot vedea următorii articlii de curând sosiți :

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flaneluri de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, până de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat de masă. și mulți alți articlii cari nu se pot toate înșira. Postavuri de reverenzi site acum, brâuri preoțești de culorile roșu, vânăt și negru.